

Návrh na aktualizáciu súhlasu s prítomnosťou zahraničných ozbrojených síl členských krajín NATO na území Slovenskej republiky

a) Politické aspekty a medzinárodné súvislosti návrhu

Dňa 24. februára 2022 sa v hrubom rozpore s medzinárodnými právom začala masívna nevyprovokovaná vojenská invázia Ruskej Federácie voči Ukrajine.

Predmetný útok na Ukrajinu zvýšil pocit urgentnosti prípravy posilnenia vojenskej prítomnosti NATO na východnej hranici Aliancie, vrátane Slovenskej republiky. V tejto súvislosti Národná rada Slovenskej republiky uznesením č. 1294 z 15. marca 2022 vyslovila súhlas s prítomnosťou zahraničných ozbrojených síl členských krajín NATO na území Slovenskej republiky za účelom ich pôsobenia v rámci mnohonárodnej bojovej skupiny NATO.

V reakcii na závery mimoriadneho summitu NATO konaného v marci 2022, na ktorom sa spojenci dohodli na ďalších krokoch k dlhodobému posilneniu zostavy vojenských síl Aliancie pre odstrašenie a obranu na východnom krídle NATO, schválila Národná rada Slovenskej republiky uznesením č. 1408 zo 4. mája 2022 navýšenie počtu príslušníkov zahraničných síl pôsobiacich v mnohonárodnej bojovej skupine NATO.

Spojenci sa v júni 2022 na Madridskom summite NATO zhodli na ďalšom posilnení vojenskej prítomnosti na východnom krídle NATO. Zároveň sa dohodli na akceptovaní žiadostí Fínska a Švédska o členstvo v NATO. V súvislosti s aktuálnym vývojom bezpečnostnej situácie v Európe možno predpokladať zapojenie ďalších krajín do mnohonárodnej bojovej skupiny NATO na území Slovenskej republiky. Týmto materiálom sa preto navrhuje rozšírenie súhlasu s prítomnosťou zahraničných ozbrojených síl na území Slovenskej republiky na všetky členské krajiny NATO, Švédsko a Fínsko.

Krajiny pôsobiace v mnohonárodnej bojovej skupine NATO na území Slovenskej republiky doplnili spôsobilosti, ktorými Ozbrojené sily SR doposiaľ nedisponovali a posilnili obranyschopnosť Slovenskej republiky. Aktuálne prítomné zahraničné ozbrojené sily okrem toho zvyšujú úroveň odstrašenia od prípadného ozbrojeného útoku a súčasne sú schopné okamžite zareagovať v prípade ohrozenia Slovenskej republiky.

Po úspešnom absolvovaní certifikačného cvičenia dosiahla bojová skupina NATO od 1. októbra 2022 plnú operačnú spôsobilosť a je bojaschopná. Aktuálne tak prebieha ďalšia fáza jej budovania. V tejto súvislosti je Slovenská republika v úzkom kontakte s prispievajúcimi štátmi ohľadne ich ďalšieho pôsobenia ako aj so štátmi, ktoré prejavili záujem v budúcnosti sa do mnohonárodnej bojovej skupiny zapojiť a plniť úlohy v rámci NATO.

V nadväznosti na doterajšie skúsenosti z pôsobenia zahraničných ozbrojených síl na území Slovenskej republiky a potreby zaručenia bezpečnosti územia Slovenskej republiky a jej obyvateľov je teda vhodné upraviť predmetný mandát tak, aby plánovanie a pôsobenie zahraničných ozbrojených síl krajín NATO na území Slovenskej republiky bolo čo najplynulejšie a najefektívnejšie.

Návrh je v súlade s bezpečnostnými záujmami Slovenskej republiky, Bezpečnostnou stratégiou Slovenskej republiky, Obrannou stratégiou Slovenskej republiky a s medzinárodnými záväzkami Slovenskej republiky.

b) Vojensko-odborné aspekty návrhu

Uzneseniami Národnej rady Slovenskej republiky č. 1294/2022 a č. 1408/2022 bola schválená prítomnosť do 700 príslušníkov ozbrojených síl Českej republiky, do 200 príslušníkov ozbrojených síl Holandského kráľovstva, do 100 príslušníkov ozbrojených síl Poľskej republiky, do 200 príslušníkov ozbrojených síl Slovinskej republiky, do 600 príslušníkov ozbrojených síl Spojených štátov amerických, do 1200 príslušníkov ozbrojených síl Spolkovej republiky Nemecko na území Slovenskej republiky.

Týmto materiálom sa navrhuje rozšíriť súhlas s prítomnosťou zahraničných ozbrojených síl na území Slovenskej republiky tak, aby sa vzťahoval na ozbrojené sily z členských krajín NATO, Švédska a Fínska, ktoré sa na území Slovenskej republiky budú nachádzať pri plnení úloh v rámci NATO. Celkový mandátový počet príslušníkov zahraničných ozbrojených síl na území Slovenskej republiky podľa uznesení č. 1294/2022 a č. 1408/2022 v počte do 3000 profesionálnych vojakov sa nemení.

c) Právne aspekty návrhu

Právny rámec pre prítomnosť ozbrojených síl členských krajín NATO, Švédska a Fínska na území Slovenskej republiky je stanovený vnútroštátnym ako aj medzinárodným právom.

Na vnútroštátnej úrovni sa návrh predkladá na základe čl. 86 písm. m) Ústavy SR, podľa ktorého do pôsobnosti Národnej rady Slovenskej republiky patrí vysloviť súhlas s prítomnosťou zahraničných ozbrojených síl na území Slovenskej republiky.

Status príslušníkov ozbrojených síl členských krajín NATO na území Slovenskej republiky sa riadi Zmluvou medzi štátmi, ktoré sú zmluvnými stranami Severoatlantickej zmluvy, vzťahujúcou sa na status ich ozbrojených síl, uzatvorenou v Londýne 19. júna 1951 a bilaterálnymi medzinárodnými zmluvami alebo medzinárodnými zmluvnými dokumentmi. Konkrétne podmienky pôsobenia príslušníkov členských krajín NATO, Švédska a Fínska na území Slovenskej republiky budú upravené osobitnými bilaterálnymi a medzinárodnými zmluvnými dokumentmi.